

SPOR BİLİMLERİ DERNEĞİ

“2012 LONDRA OLİMPİYAT OYUNLARI DEĞERLENDİRME TOPLANTISI” SONUÇ BİLDİRGESİ

2012 Londra Olimpiyat Oyunlarında ülkemiz gerek katılım gerekse madalya açısından önemli beklentiler içerisindeydi. Sonuçlar incelendiğinde bu Olimpiyatlarda katılımcı olarak önemli bir sayıya ulaşmamıza karşın madalya sayısı açısından beklentiler yeterince gerçekleşmemiştir. Elbette ki bunun birçok nedeni olabilir. Önemli olan, Olimpiyat oyunlarını analiz etmek ve bir sonraki oyunlar için önlemler alarak çitayı biraz daha yükseltmektir. Bu bağlamda, Spor Bilimleri Derneği olarak sorumluluk üstlenerek üyelerimizin katılımı ile bir değerlendirme toplantısı düzenledik. Toplantıya Londra Olimpiyat Oyunlarına katılmış bazı sporcular ve konuya ilgi duyan bazı gazeteciler de katıldılar. Toplantı katılımcılarının görüşleri “sorunlar” ve “çözüm önerileri” şeklinde iki başlık altında özetlenmiştir.

A. Sorunlar:

A.1. Londra Olimpiyat Oyunları İle Doğrudan İlgili Konular

A.1.1. Toplantıda 2012 Olimpiyat Oyunları ve Paralimpik Olimpiyat Oyunları öncesinde, bazı konular hariç, genel olarak gerek federasyonlar gerekse Spor Genel Müdürlüğü’nün sistemli bir hazırlık süreci içinde olmadığı görüşü ağırlık kazanmıştır. Bununla bağlantılı olarak belirtilen diğer bir sorun da yönetim ve organizasyon ile ilgilidir. Katılımcılar, Londra’da yönetim ve organizasyonla ilgili bazı sorunların yaşandığını somut örneklerle dile getirmişlerdir. Vurgulanan diğer bir sorun ise Olimpiyat kafilesinde görev yapan kişilerin görev tanımlarının somut bir şekilde yapılmadığı şeklindedir.

A.2: Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi İle İlgili Konular

A.2.1. Genel anlamda bakıldığında Olimpiyatlara özgü sporcu ve antrenör eğitiminde eksiklik olduğu vurgulandı. Sporcu ve antrenör eğitiminde var olan sıkıntılar uzun dönemde doğal olarak madalya sayısına yansımaktadır. Sporcu eğitimi ile bağlantılı olarak dile getirilen diğer bir sorun; **Milli Eğitim Bakanlığı**’nın sisteminin performans sporcusu adayının seçilmesi ve sporcunun yetişmesini desteklememesidir. Örneğin, okullardaki yetenekli sporcuların seçilip kulüplere yönlendirilmelerinde sistematik bir yapı gözlenmemektedir. Sporcu eğitim merkezleri de etkili şekilde çalışmamaktadır. Sporcularla çalışan teknik elemanlar ve antrenörlerde gözükten eksiklikler de bunlara eklenince bağlantılı sorunlar zinciri oluşmakta

ve Olimpiyat Oyunlarındaki madalya sayısı azalmaktadır. Çoğu federasyonun stratejik planının olmaması ya da planın yeterli olmaması ise uzun, orta ve kısa dönemli başarı hedeflerinde belirsizlik yaratmaktadır.

A.2.2. Ödüllendirme sisteminde sıkıntılar vardır. Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar yüksek miktarlarda sporcu ödüllendirmesi bulunmamaktadır. Genç yaşta yüksek miktarda para ödülü verilmesi sporcuların sporu sürdürmeleri konusundaki motivasyonlarının kaybolmasına neden olabileceği gibi sporu bırakma örnekleri de ortaya çıkabilir. Antrenör ve sporculara verilen para ödülleri arasında da uçurum söz konusudur. Diğer bir ifade ile, sporculara çok yüksek miktarda maddi ödül verilirken antrenörlere verilen ödül miktarı düşüktür. Bu durum antrenörlerin kendilerini geliştirme konusundaki motivasyonlarını olumsuz yönde etkiliyor olabilir. Ayrıca, sporcuları yetiştiren antrenörlerin ödülünden yararlanma şansları da bulunmamaktadır.

A.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve TMOK'un özellikle Olimpik spor etkinlikleri konusundaki görev tanımları ve sınırları konusunda bir miktar karışıklık göze çarpmaktadır.

A.2.4. Antrenörlük sistemindeki kademeli hiyerarşi Olimpiyat Oyunlarında gerçekleşmemektedir. Diğer yandan, yabancı ve Türk antrenörlerin ücretleri arasında da uçurum söz konusudur. Antrenörlükle ilgili diğer bir sıkıntı ise, sporcu ile çalışan antrenörün bazen Olimpiyat Oyunlarına sporcusu ile birlikte gidememesidir. Bu durum, hem ödüllendirme hem de antrenörlükteki kademeli hiyerarşi ile ilişkili gözükmektedir.

A.2.5. Performans sporu ile ilgili paydaşların birlikteliğinde başarı ölçütleri belirlenmemiş durumdadır. Burada şu soru sorulabilir: Ölçüt katılım sayısının fazlalığı mıdır, madalya sayısı mıdır yoksa sadece altın madalya sayısı mıdır? Bu soruların cevaplarının aranmasında yarar gözükmektedir.

B. Çözüm Önerileri: Bu başlık altında; sporcu, antrenör ve destek ekibi eğitimi alt başlıkları yer almaktadır.

B.1. Sporcu, Antrenör ve Destek Ekibi Eğitimi

B.1.1. Yetenek seçimi ve yönlendirme: Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO), spor ilköğretim okulları şeklinde saha-malzeme ve araç-gereç ile yetkin Beden Eğitimi Öğretmeni ve Pedagojik Formasyonlu (ilköğretim çağı antrenörlüğü eğitimi almış) antrenörlerle donanımlı hale getirilirse, yetenekli sporcu adaylarının seçilmesi ve kulüplere yönlendirilmesinde önemli bir adım atılmış olur. Yeteneğin seçimi ve yönlendirilmesi konusunda

yapılabileceklerden birisi; Türkiye’de her çocuğun 12 yaşına gelinceye kadar her yıl, yaşına uygun yetenek taramasından geçebilme fırsatına sahip olabileceği bir sistemin oluşturulmasıdır. Etik altyapısı hazırlanarak yapılandırıldığı takdirde e-okul sistemi bu konuda önemli bir veri bankası olabilir. Ciddi bir güvenlikle saklanacak bu bilgiler sporcu altyapısına sağlayacağı desteğin yanında eğitim, sağlık ve sanayi alanlarında da kullanılabilir. Bu şekilde yapılacak çalışmalar ile 2020’de yarışacak olan sporcuların eğitimden geçirilmesi ve elit seviyeye taşınması sağlanabilir. Okullarda yapılacak yetenek seçimi ve devamındaki sporcu eğitiminin altyapısını oluşturmak için; her okula en az bir beden eğitimi ve spor öğretmenin verilmesinin sağlanması, okulların spora ilişkin altyapılarının güçlendirilmesi ve okullara her yıl **“beden eğitimi ve spor seti”** nin gönderilmesi faydalı olabilir. Ayrıca, sporcu destek ekiplerinin rasyonel şekilde seçilmeleri ve uzun süreli olarak sporcularla birlikte olmaları sağlanmalıdır. Öneri olarak vurgulanan konulardan birisi de *“Türkiye’nin spora ayırdığı kaynaklarını, yabancı sporculara harcamak yerine kendi sporcularına ve onların yetişmesi ve gelişmesine yöneltmesi”* idi. Bu konudaki uzun dönemli planlamanın önem arz ettiği söylenebilir. Son olarak değinilmesi istenilen konulardan birisi de, okullara koçluk sisteminin de getirilerek sporcu adaylarının seçimi, eğitimi ve kulüplere yönlendirilmeleri konusunda bunların yardımının sağlanmasıdır.

B.1.2. Sporcu eğitimi ve elit sporcular: Bölgesel donanımlı elit sporcu merkezlerinin (Olimpik merkezler) kurulması, mevcut merkezlerin yeniden yapılandırılması, yetenekli sporcuların yarışmaya başlama yaşından en az beş yıl öncesinden itibaren izlenmesi ve kayıt altına alınması uzun dönemli planlama ve başarı için önem taşımaktadır. Bu sistem, spor dallarına yönlendirilen yeteneklerin ihtiyaç duyulan eğitim sürecinin akabinde olası ulusal ve uluslararası yarışmalara hazırlanmaları ve deneyim kazanmaları için altyapı görevi görecektir. Sporcu eğitiminde dikkat edilmesi gereken konulardan birisi de sporcu aileleri, kulüpler ve okullar arasında işbirliğinin sağlanmasıdır. Çünkü, yaşam bir bütündür ve sporcu eğitimi yapılırken onların eğitim konusundaki geleceklerinden de taviz verilmemelidir.

B.1.2. Antrenör ve destek ekibi eğitimi: Antrenör eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi gerekir. İlgili paydaşların kısa zamanda bu konuda ortak aklın ürünü bir proje ortaya koymaları zaman kaybını önleyebilir. Antrenör yeterlik ve standartlarının tüm federasyon ve spor yükseköğrenimi veren kurumlarda gözden geçirilmesi, hizmet içi eğitimlerle güncellemelerinin yapılması, sporcular gibi antrenörlerin de düzenli şekilde izlenmesi ve denetlenmesi önem taşıyan diğer bir konudur. Diğer yandan, antrenörlerin eğitimi ve

gelişimleri için ilgili paydaşlar ve federasyonların uygulanabilir projeler geliştirmelerinde yarar gözükmektedir. Bu bağlamdaki önemli konulardan birisi; antrenör eğitimi ve federasyonlardaki teknik ekibin seçilmiş üniversitelerde yüksek lisansa yönlendirilmeleri ve masraflarının federasyonlar tarafından karşılanması önem arz etmektedir. Dahası, spor dalına özel uzmanların yetiştirilmeleri bütüncül gelişim için önem taşımaktadır. Bunun için spor yükseköğrenimi veren kurumların eğitim ve ölçme ve değerlendirme merkezleri olarak destek vermesi sağlanabilir. Diğer yandan, üst kademe antrenör kurslarının sayısı artırılabilir ve yabancı antrenörlerin Türk antrenörlerin eğitimine katkıda bulunmaları sağlanabilir. Bununla bağlantılı olarak, antrenörlerin kendilerini bilimsel literatürden kopmadan sürekli geliştirmeleri gerektiğini anlayıp bunu yapacak yeterliliklere sahip olurlarsa, Dünyayı yakalayabilecek teknik ve yöntemleri sporcuları üzerinde uygulayabilirler. İlgili birimlerin bu konuda gerekli çalışmaları yapmaları faydalı olabilir. Bu başlık altında konuya ilişkin diğer bir önemli öneri ise, antrenör eğitiminin zaman içerisinde kademeli olarak üniversitelere devredilmesinin sağlanmasıdır.

B.1.2.3. Ödüllendirme: Öğrenci sporculara nakit para yerine eğitim bursu verilmesi onların, eğitim açısından geleceklerini garantiye almak açısından önemlidir. Sporcu merkezli olan ödüllendirme sisteminin gözden geçirilerek antrenörlerin ödülleri yeterli miktarda olması sağlanabilir ve sistem dahilinde, sporcuyu yetiştiren antrenörlere de bir miktar ödül verilebilir.

B.2. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ve Diğer Paydaşlarla İle İlgili B1 ve B2 Başlıkları Dışındaki Öneriler:

1. TMOK'un Olimpiyat sporcularının yetiştirilmesi, organizasyon vb konularda rolü genişletilip federasyonlar ile daha fazla eşgüdümlü çalışması sağlanabilir.
2. Özellikle altyapıdaki sporcu sayısı konusunda düzenli ve nesnel istatistiklerin olması elit sporcu seçimine giden süreçte önem taşır. Bu konuda Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın çalışmalarında olası bazı eksikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin, bisiklette kadın-erkek sporcu sayısı 10 bin üzerinde görünürken, geçen yıl aktif sporcu sayısının toplam 500 civarında olduğu söylenebilir. Bu konuda yaş ve cinsiyete göre daha gerçekçi çalışmaların yapılması önem taşımaktadır.
3. Türkiye'nin sporla ilgili insan, ekonomik durum, tesis ve araç-gereç kaynakları birleştirilip ortak koordinatörlüklerle yönetilmesi düşünülebilir.

4. Sporun yaygınlaştırılması, elit sporun geliştirilmesi, sporcu, antrenör ve halk eğitimi için; bilgi teknolojileri ve spor eğitimi konularında uzman yükseköğretim kurumları ile işbirliği yapılarak “uzaktan eğitim merkezleri” kurulabilir.
5. Federasyonların ve Olimpiyatlarla ilgili kurum ve kuruluşların stratejik planları ve hedeflerinin daha uzun süreli olması sağlanabilir.
6. Antrenörler ve sporcularının da Olimpiyatlara ilişkin başarı hedeflerinin olması sağlanabilir. Bu konuda sporculara ve antrenörlere hedef belirleme konusunda eğitim verilebilir. Böylece her sporcu için, kendi yeterlilikleri çerçevesinde gerçekçi, ölçülebilir, düzenlenebilir, spesifik, kısa, orta ve uzun vadeli hedefler belirleyerek, o hedefleri gerçekleştirmeye odaklanan bir spor yaşamı planlanabilir.
7. Spor Liselerinin varlığı sürecektir ise “branş ağırlıklı” ama akademik eğitimden taviz vermeyen kurumlara dönüştürülmesi sağlanabilir.
8. Sponsorluk desteği yaygınlaştırılarak 2016 ve 2020 Olimpiyat Oyunları için şirket sporcularının yetiştirilmesi sağlanabilir. Örneğin, (X) şirketi (Y) spor dalında 2016 ve 2020 Olimpiyat Oyunları için gelecek vaat eden sporcuların tüm eğitim, antrenör, yarışma, burs vb masraflarını üstlenebilir. Her spor dalında beş adet sporcu için özel sektör desteği sağlandığında ve devlet desteği de buna eklenince Olimpiyat Oyunlarında üst düzey başarı sağlanabilir.
9. Uzun dönemli stratejik planlama, sporcu eğitimi ve geliştirme ile sporcu sağlığı konusunda bilim ve teknoloji desteğinden daha fazla yararlanılabilir.
10. Sporla ilgili kurum ve kuruluşların üniversite ile ilişkileri, takımların altyapılarını da kapsayacak şekilde genişletilebilir.
11. Olimpiyat kafilesinde yer alan her paydaşa Olimpiyatların başlangıcından sonuna kadar sahada, konaklama yerlerinde, sokakta, protokolde vb nasıl davranmaları gerektiği konularında eğitim verilebilir.
12. Bilimsel çalışma yapan kurumlarla işbirliği yapılarak her düzeydeki veriler kayıt altına alınıp, bunların analizleri yapılarak raporlaştırılmaları sağlanabilir. Bu, gelecekteki gerekli kestirimler için altyapı oluşturabilir.
13. Spor Yüksekokulları’ndan yeterliğe sahip olanlar fakülteye dönüştürülüp yeniden yapılandırılabilir ve belli bölgelerde Spor Bilimleri Enstitüleri ve Olimpiyat Hazırlık Merkezleri kurularak sorun odaklı ve derinlikli araştırmalar yapıp, araştırma sonuçlarının pratiğe aktarılması sağlanabilir.